

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Oratio Qvarta, Inuitatio ad spirituales delicias, feriis Antecineralibus: dicta
Louanij ad Academicos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

fimi illius viri à Medicis iam depositi, quàm tranquillus & serenus fuit? cum testaretur palàm nihil tum se ex omnibus quæ in vitâ expetiisset, habere charius aut pluris facere, quàm clientelam Virginis, in quam se recepisset cum Sodalitatem iniuisset: huic se proinde Sodalitati omnia quæ habebat bona debere, & referre accepta dicitabat. quod filio in primis suo persuasum cupiebat: quem vt eandem Sodalitatem iniret, in itaque Virginem in matrem eligeret, etiam atque etiam hortabatur. Idem vobis consilium moriens dedit CHRISTVS, cum ex cruce Ioanni, tamquam primo Sodali Parthenio, vobisque in Ioanne, offensâ Matre, *Ecce*, dixit, *mater tua*. cœpistis nihilo quàm Ioannes segnitius vobis hanc Matrem demereri: eius porrò vestigiis insistite, & ab eâ nullis rerum temporumque limitibus circumscriptam beatitatem expectate, quæ tot iam pridem felices fecit, fecit orbem vniuersum: cuius mutatum per tot Sodalitates vultum, & nescio quibus virtutum radiis feruientiore quoties intueor, toties eas referre gratias gestio, quas nemo per omnem æternitatem meritis eius pares valebit.

Sed quamuis impares, accipe tamen, Virgo, quales quales ex intimâ depromptas mente, intimoque sensu. nullus iam locus est in terris, nihil in vlllo loco sanctum, quod non vltro Sodalitatibus illis tuis, aut omnia se, aut plurimum certè sui, debere fateatur. Fatentur quotquot viuunt. adstrictæ votis Familiæ Religiosæ, fatentur pænè omnes, plurimum sanctimonix ex sacrariis illis tuis ad suæ accessisse vitæ rationes. Ex iisdem agnoscit orbis Christianus, arcessiuisse se Ecclesiæ Antistites; Imperia, Cæsares; Regna, Reges; Respublicæ, Principes; Ciuitates, Magistratus; Concilia, Senatores; Tribunalia, Iudices. Te intuentur, tibi gratias agunt, vrbium passim prouinciarumque & Regnorum innouati vultus: quos cum lutor haberet languorque miserabilis, superuenisti, velut Pandora quædam, ô Virgo, apertisque nouæ pietatis tot apothecis, vnde petere tanto malo remedia possent, ostendisti; perierant, respirarunt. Gratias agunt, per Sodales hac ipsâ non amplâ in vrbe mille & trecentos, per aliorum Collegiorum Prouinciæ Flandro-belgicæ, angustis limitibus circumscriptæ, duodecies mille; per innumeros denique toto distributos terrarum orbe: quorum omnium addictissimæ tibi mentes, propensissimæ in te voluntates, quod nullis verbis satis possunt, quanto possunt affectu gratulantur.

ORATIO QVARTA,

*Inuitatio ad spirituales delicias, feriis Antecinceralibus:
dicta Louanij ad Academicos.*

Gustate & videte, quoniam suavis est Dominus, Psalm. 33.

QVod inter cetera fastidientis palati commenta posuit Philoxenus, eas nimirum carnes esse suauissimas, quæ carnes non sint; eosque pisces gratissimos, qui minimè pisces; id cuiusmodi sit, eorum iudicij facio, quos palato plus sapere quàm corde dicebat Plato. Ego tamen
fretus

fretus eo rerum diuinarum gustu, quem vestra per hosce dies fatis prodidit assiduitas, in re dispari veritatem hanc adstruere conabor, nullas epulas suauiores esse, quam quæ non sunt epulæ; nullum conuiuium gratius, quam quod minimè conuiuium. Quæ in re hoc me reficit ac recreat, quod plerisque vestrum hisce diebus cælesti voluptate perfusos causa mea præiudicasse non dubito. Nec vereor ne quis ex hoc numero, eum sibi cæleste manna à me proponi viderit, ad ollas Ægyptias, porrum cepasque sit aspiraturus: & si forte quispiam ita animo comparatus fuerit, is ex me audiet illud D. Augustini: *Quære bonum tuum, ò anima Christiana. Summum bonum, hoc est bonum tuum. quære ergo bonum tuum. Quid illi deest, cui summum bonum bonum est? Sunt & inferiora bona, quæ aliis atque aliis bona sunt. Pecori quid bonum est, nisi implere ventrem, carere indigentia, viuere, & gessere? Tale tu bonum quæris? coheres Christi, quid gaudes? quia socius es pecorum? Erige spem tuam ad bonum bonorum omnium. Oblectamenta quæris, hoc præsertim tempore? hinc solum & solidum existit gaudium, cuius æterna tibi futura possessio: Cui, ut ait Bernardus, omnis aliunde iucunditas comparata mæror est, omnis suauitas dolor est, omne dulce amarum, omne decorum fædum, omne postremò quod aliquem delectare possit, molestum. Hoc itaque mihi propositum est, ut contentione institutâ inter diuinas epulas, illas, inquam, quas pietate ac virtute præditi in hac vitâ prælibant, & profanas istas, quibus hoc tempore se immergunt, atque adeò ingurgitant abiectissima ventris mancipia; porcorum siliquas has esse ostendam, si cum illo pane diuino in contentionem veniant, quo in domo Patris cælestis, Ecclesiâ, inquam, Christianâ, strenui abundant mercenarij. Quod cum luce meridianâ clarius esse perspexeritis, tum demum varios inter epulantes vos huic mensæ conuiuas adhibebo; ut & ipsi gustetis, & ex aliorum discumbentium voce, vultusque alacritate, discatis, quam suavis sit Dominus; hortaborque vos cælestis Sponsi verbis: *Comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi.**

Agedum ergo, producat iam profana illa Babylon (quicum mihi futura est hodierno die concertatio) clientem aliquem suum, puta Apicium, aut Heliogabalum, aut, si mauult, Assuerum Perfarum Regem, qui omnem illum apparatus pompæque conuiuij centum octoginta dierum explicet: aut si parum splendoris habere videtur, quidquid vnus alicuius studium industriaque commenta est, vnum aliquod lautum atque adipatum cogitatione saltem ex omnium quæ celebravit antiquitas, symbolis coaceruet: nec ferculis tantum, sed & coronis, vnguentis, aromatibus, concertu musico, ludis conuiuialibus, pretioso denique cœnaculorum ornatu ad luxum fastumque instruat. Vincam tamen voluptate, suauitate, splendore, vincam infinita ferculorum millia, vno Deo in epulas exhibito; vnico quidem illo, sed qui abundè numeri ac varietatis dependia compenser. Si tamen varietas exigitur, primùm, omne delectamenti genus in hoc vno certius inuenitur, quam in aëreo illo Israëlitarum cibo, cælestibus olim prodigijs notissimo. Deinde ipsa epulandi diuersitas multorum est instar conuiuiorum. Aliter enim quodammodo ipso fruimur per augustissimum Eucharistiæ Sacramentum, aliter per pias commentationes, & rerum cælestium contemplationem, aliter

H h h per

In Psal. 102.

Quid bonum? Cui? Christiano bonum?

Epist. 114.

Cant. 5.

Mundi voluptas vana.

Deus omnium delectationum instar.

per inculpatam conscientiam tranquillitatem, aliter per amorem in finem illius boni, aliter per alienam salutis procuracionem. His enim modis, omnibus anima caelesti pabulo recreatur. Testis hinc mihi in primis erit illa solennis Ecclesiae vox: *O sacrum conuiuium, in quo CHRISTVS sumitur mens impletur gratia, & futurae gloriae nobis pignus datur.* Deinde pro conscientiae tranquillitate stabunt illa Chrysostomi verba: *Quid tibi de presentibus incundum videtur? nonne laeta mensa? nonne diuitiae? haec tamen suauia, si interiori voluptati comparentur, amara videntur: nihil enim suauius bonam conscientiam.* Pro oratione sententiam dicit Bernardus, *Orando, inquit, bibitur vinum letificans cor, vinum spiritus, quod inebriat, & carnalium voluptatum infundit obliuionem.* Denique pro zelo animarum CHRISTVS ipse testis locupletissimus: *Meus, inquit, cibus est, ut faciam voluntatem eius qui misit me, ut perficiam opus eius.* & quod illud opus, nisi Samaritanorum salus, quam tanto procurabat ardore, ut praeter illam exhausti corporis solatium pastumque repudiaret? Et in his omnibus anima Deo suo fruitur, idemque Deus varium est eiusdem pietatis exercitiis ac multiplex condimentum. Haec sunt igitur caelestes epulae: quibus vel sic tenui gustu praelibatis, eritne ex abiectionibus huius mundi siliquis, quod palato nostro possit arridere? eritne ex omni voluptatis officina, quod offensione diuinam, certaque nostram perniciem, redemptum volumus? Age tamen, & ne Babylonem indictam causam damnassemus videamur, detur aliquis defensionis locus. Adornet illa triclinium suum: aut, si mauult, illud a Cleopatra cliente quondam sua mutetur: in quo, teste Athenaeo, omnia autem geminisque elaborata fulserunt: parietes aureis velis obducti, pavementum totum floribus ad cubiti altitudinem miro artificio constipatum, superextensis retibus, ne flores violarentur. Magna haec profanis oculis, & ad veram lucem caligantibus, oblectamenta possunt videri; re tamen verae futilia sunt artis commenta, si cum iis conferantur, quae in pulcherrimo hoc vniuerso quotannis nobis exhibet rerum natura. Fac tamen ita ad stuporem artificum omnium industriam desudasse, ut ex aequo cum ipsa certet natura. Imo vero quia hanc aequare non potest, demus illi cenaculo pulcherrimam verni temporis faciem, dum formosissimus est annus. Vilescunt tamen haec vniuersa, simul ac illius triclinij, quod nec oculus vidit, nec in cor hominis ascendit, umbra aliqua per speculum & in aenigmate contemplantis oculis fuerit obiecta. Testis mihi Siluanus ille, quem accepimus post longam diuinarum rerum contemplationem, cum iam mentem a rerum humanarum contagione penitus auocasset, oculos studiosissime comprimere solitum, ne, ut aiebat, rerum infimarum deformitas caelestis illius cenaculi admirabile spectaculum perturbaret. Sed quid ais, vir sancte: deformis tibi videtur haec rerum vniuersitas, nobilissimi architecti tam nobile monumentum? Fateor, inquit, esse tale ac tantum, ut nulla id assequi possit industria, nulla eloquentia satis pro dignitate explicare: sed tamen haec tam formosa rerum creaturarum species sub adspicuum cadit etiam brutorum; imo haec formosa Deo tam vilia sunt, ut iuratis etiam eius hostibus communicentur, ne dicam in eorum vsu prodigantur. O quantum nobiliora sunt ea quae electorum sorti atque hereditari referuntur!

Homil. 63.
ad Popul.

Serm. 18.
in Cant.

Ioan. 4.

Triclinia
olim ornari
soli.
lib. 4.

Calimedi-
tatio in-
cunda.

uantur! O quàm mihi fordet humus, dum cælum intueor! Sed leuioris momenti est illa de loco triclinioque velitatio: ad epulas ipsas ac delicias gradum faciamus. Instruat itaque profana Babylon mensam suam, non dicam argentæ vitreæque suppellectili, sed murrhinis, aureis, gemmeis poculis; totam denique superbæ pompæ explicet: purius ex ipso fonte lateris CHRISTI per vulnere eius recordationem ab Elzeario sanguis hauritur: dulcius è virgineis diuæ Matris vberibus per misericordiæ contemplationem à Bernardo lac fugitur: vberius ex ipso torrente cælestis voluptatis, piâ commentatione degustatæ, desiderij sui sitim extinguit Augustinus. Ingerat illa irritandæ gulæ quot & quanta volet fercula; etiam illam, si lubet, Vitellij patinam, quam Mineræ clypeum vocauit, & in hac scarorum iecinora, phasianorum & pauonum cerebella, linguas phœnicopterorum, murenarum lactes, aliæque portenta luxuriæ, iam tota animalia fastidientis, & certa membra ex singulis eligentis. Speciosa sunt hæc nomina, sed te totâ destituta. Nisi obsonia ista fames condierit, frustra mille coquorum industria saporem illis conciliabit; si verò hæc adfuerit, æquè mucidum panem atque hæc portenta condiet. Minus etiam ad conciliandam orexin facient aut splendor conuiuiorum, aut peregrini nemoris aucupia, aut ab extremo litore petita excrementa. At verò in Deo rebusque diuinitatis sapor est, vt ait Augustinus, quem nullâ ex parte minuat edacitas, nulla fastidiat satietas. Hæc præcipua dum obtinemus, leuioris momenti superest de parergis quibusdam velitatio; cuiusmodi sunt flores alieni temporis, rara hiemis oblectamenta, profanis conuiujs inferri solita. Sed vt flores floribus opponam, superabunt iidem illi flores hiberni diuinâ venustate atque oblectatione perfusi. Testis mihi citabitur Theophilus ille Cæsariensis, qui cum Dorotheam adultâ hieme ad cælestis Sponsi nuptias cruentâ morte properantem, in hanc sententiam orantem audisset: Tibi, bone IESV, tibi, dilecte mi, oppigernatam pono animam: tu illam dignare cælestibus thalamis: deduc illam ad nuptiales epulas in illis tuis æternùm amœnis cælorum viridarijs; ille non absque sarcasmo: Age bella CHRISTI sponsa, & cum ad Sponsi tui paradysum perueneris, rosas mihi ac mala inde trans mitte. Faciam, inquit illa, omnino faciam. Nec mora. Vix ad cælestes nuptias introducta erat CHRISTI sponsa, vix à supplicij loco digressus Theophilus, en tibi è beatis mentibus lepidissimus pupus latus Theophilo pungit, & in partem seducto, qui vix tria verba formaturus videbatur, summâ eloquentiâ legatione suâ perfungitur, rosas porrigit ac mala, & confestim ex omnium se conspectu subducit. Tum ille priori suâ dementiâ castigatâ, cælestisque conuiujs suauitate degustatâ; Me, me, adsum, inquit, duc licetor: Christianus sum, iunge funera: quid moraris? ad cenam illam nuptialem cum Dorotheâ votis omnibus affectuque contendendo. En voluptas, en fructus florum alieni temporis. Quid tale spectauit vmquam infamis Babylon? Promat itaque nunc, si volet, cetera: vilescant tamen vniuersa, vel hoc ipso quod in lucem producentur. Promat, inquam, vnguenta, & quidem, secundum Athenarum, suis membris aptata singula: vngat Ægyptio pedes & crura, Phœnicio

*Conuiuio-
rum luxus
varius.*

Flores alieni temporis in conuiujs.

*Dorothea
post mortem
rosas
Theophilo
mittit.*

*Vnguenta
in conuiujs.*

cio maxillas, sisymbrio alterum brachium, amaracino cilia & cæfariem, serpillino genua & collum; nos curremus in odorem vnguentorum Sponsi cælestis: cuius nomen, suauissimum, inquam, illud IESV CHRISTI nomen, velut oleum effusum, nescio quâ suauitate delibutus ad se rapit, omniumque dominatur affectibus. Implicet illa porro co-

Corona & musica in conuiuio:

ronis floreis, myrteis, nardinis caput, frontem, collum, pectus; CHRISTVS qui replet in bonis desiderium nostrum, coronabit nos in misericordiâ & miserationibus. Promat illa profanum suum ac plerumque lasciuum melos; obtundet veriùs quàm recreabit aures diuinæ citharæ modulis assuetas; cuius suauitatem si cognoscere desideratis, D. Franciscum, si placet, consulite. Quanto hunc gaudio redundasse accepimus, cum nocte quâdam oranti cælestis cithara Angelico plectro pulsata omnem animi mœrorem absterfit? quas tum ille voces iactabat testes interioris solatij, identidem illud Prophetæ vsurpans: *Lætatus sum*

Psal. 121.

in his quæ dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus? quæ suspiria, quæ vota in cælum iaculabatur, cupiens dissolui & esse cum CHRISTO? Frustrâ nunc voluptas acroamata conuiuialia, frustrâ mimos, histiones, aretalogos producat; cum sciamus illud à D. Augustino verè pronuntiatum: Dulciores sunt lacrymæ orantium, quàm gaudia theatrorum. Cedant ergo solidis caduca, veris falsa, sacris profana gaudia: cedant Babylonis epulæ cælestibus deliciis. Ibi enim saturitas panis, teste diuino Codice, Gomorrhæi incendij fomes, ibi

in Psal. 127. spiritalia voluptates suauiores. Ezech. 16.

Venus in vinis, ignis in igne furit:

hic frumentum electorum, hic vinum germinans virgines. Quid? quod illæ terreæ voluptates, si nimium indulseris, plus ipsâ fame, non rarò discruciant. Te verò, bone I E S V,

Bernard. in Iubilo.

*Te qui gustant esuriunt,
Qui bibunt adhuc sitiunt,
Desiderare nesciunt,
Nisi IESVM quem diligunt.*

Legimus quidem nocturnas illas comestationes tamdiu interdum protractas,

Donec ab hesternis prospexit sedibus alter

Castor, & hesternas rixit Titbonia mensas:

neminem tamen audiuius extitisse, cui vsque adeò grata esset illa pergræcatio, totâque nocte congesta ventris saburra, vt auroram præmaturam esse infamium epularum diremptricem criminaretur. Vincant ergo rursum spirituales epulæ; vincat earum gustus atque sensus.

Antonij & Arsenij voluptas in orando.

Namque ecce tibi D. Antonium, quem ineunte nocte sæpè orationem ingressum, aurora in eodem vestigio oppressit, querentem etiam cum lacrymis se ab hoc epulo tam suauis ad curas diurnas nimis immaturè diuelli. En magnum illum Arsenium, qui cum à tergo solem occidentem reliquisset, tamdiu orationis suauitate immotus fruebatur, donec cum solis orientis radij prohiberent in cælum suspicere. Sed, inquires, testes mihi producis rerum humanarum inexpertos, horridæque solitudini magis quàm palatiis assuetos. Non sunt hi testes omni exceptione maiores. Possem hîc ego magnum Arsenium vtriusque

fortu-

fortunae conscium obtendere, eiusque testimonio gravissimo & maximo controuersiam definire. Sed age, sane Reginam Estherem potius audiamus in illo rerum humanarum fastigio deliciis omnibus affluentem: *Domine, inquit, qui habes omnium scientiam, & nosti* Esth. 14. Estheris iudicium de voluptatibus mundi. *quia oderim gloriam iniquorum, & detester cubile incircumcisorum, & omnis alienigenae: tu scis necessitatem meam, quod abominer signum superbiae & gloriae meae, quod est super caput meum in diebus ostentationis meae, & detester illud quasi pannum menstruatam, & non portem in diebus silentij mei, & quod non comederim in mensa Aman, nec mihi placuerit conuiuium Regis, & non biberim vinum libaminum: & numquam letata sit ancilla tua, ex quo huc translata sum usque in presentem diem, nisi in te Domine Deus Abraham.* Recte atque ordine non minus fecisti, quam docuisti, matrona sapientissima. Quid enim ad cisternas dissipatas confugiant, quibus ad fontem viuum patet accessus, ex quo omne consolationis & oblectamenti genus abunde promanat? facile id loquitur affectus conuiuium caelesti huic mensae accumbentium. Videte nunc igitur quantam cum voluptate *iusti epulentur & exultent in conspectu Dei, & delectentur* Psal. 67. *in letitia.* Et ut infinitos silentio praeteream, vnicam intuemini Catharinam Senensem amore diuino ebriam: illam, inquam, contemplamini, postquam **CHRISTVM** toto pectore totisque medullis hauserat, sui impotentem, & grato certamine cum diuina consolatione totius corporis iactatione, voce gestuque luctantem (ut in flumen depressis ac demersis vsu venire solet) & quaqua potest vitae viam indagantem, donec tandem, nimiam diuinam dulcedinis inundatione rupto corde venisque vitalibus, amori moriisque succumbat; licet post horas aliquot vitae fuerit diuinitus restituta. Viderunt non vno tempore haec dulcia tormenta grataque pericula viri non minus eruditione quam vitae sanctimoniam conspicui, Ephraem Syrus, & Franciscus Xauerius. quorum hic exaestuante diuina consolatione solitus exclamare: Satis est, Domine, satis est. ille vero: Recede a me Domine parumper, quoniam vasis huius infirmitas exuberantem dulcedinis tuae copiam ferre non sustinet. Sed amabo, vir sanctissime, ne tantae voluptatis influxum listas: en aridum cor nostrum: si pectus leuare desideras, habes hic quos beare possis: nobis labia tua memoriam abundantiae tam inusitatae suauitatis eructent: nos auido corde diuinum illud nectar hauriemus. Audimur, & audimus: *O quam magna, inquit, multitudo dulcedinis tuae Domine, quam abscondisti timentibus te!* Psal. 30. Deus bone, si tanta hic est gaudiorum affluentia, quo tandem modo, imo quam absque modo inebriabuntur electi tui ab vbertate domus tuae! quam torrens futurus est ille torrens voluptatis! si tanta sunt exsiliij nostri deliciae, quantae futurae sunt ipsius patriae! O vere beatus, & millies beatus, *qui manducabit panem in regno Dei!* Luca 14. Imo beatus, qui corporis huius limitibus adhuc circumscriptus, profanae tamen voluptatis illecebras proculcans, libera mente in amicum illud Elysium subinde euolat, aeternumque illud conuiuium momentanea saltem & adumbrata fruitione auspiciatur. *O sacrum conuiuium, in quo CHRISTVS sumitur, & cum CHRISTO desideriorum nostrorum votorumque compendium! si intellectum pascere deside-*

ramus, hic est in quem desiderant Angeli prospicere: si voluntatem & affectum, hic est cuius amore sponsa languet in Canticis. Si sensuum oblectamenta venamur, sunt & ipsa summa, sed spiritualia, sed diuina. Hic est candor lucis æternæ, sed quem non capit locus: hic dulcis melodix sonus, sed quem non rapit tempus: hic aromatum suauolentia, sed quam non spargit flatus: hic mel & manna, sed quod non minuit edacitas: hic non membra acceptabilia carnis amplexibus, sed casta adhæsiō, quam non diuellit satietas. Et fieri tamen potest, cum hoc tempore hæc tam splendida tamque deliciofa mensa in medio proposita sit, tantam esse hominum dementiam, vt circa Babylonis triclina micas & frustula mendicent? Absit hoc à vobis, Auditores: quin potius *gustate & videte, quoniam suavis est Dominus*. Dilatate sinum cordis vestri, & Deus implebit illum, non profanæ voluptatis ludibriis, sed castissimâ suauissimâque delectatione; non famis ac sitis irritamentis, sed solidis epulis æterni desiderij nostri palato respondentibus: quas qui semel gustauerit (liceat mihi cum D. Bernardo philosophari) nescio an horribilius pœnaliùsve iudicet inferorum flammis ad tempus excruciarī, quàm iis desertis fæces denuò mundanarum voluptatum sorbere, sensuumque inexplebilem repetere curiositatem. Sed heu me miserum! quòd ieiunium cor meum nihil dignum tantâ suauitate concipit, quòd insipidum palatum meum tam bonæ causæ præuaricatur, prohibetque ne gustum aliquem tantæ suauitatis in vos transfundam.

Idipsum queritur ac deplorat D. Augustinus, socordiam suam accusans, dum piâ commentatione recolit quartum Regij Prophætæ Psalmum, O si potiora gustent ij, qui *volentes, inquit, gaudere forinsecus, facile evanescent, & effunduntur in ea que videntur & temporalia sunt, & imagines eorum famelicâ cogitatione lambunt! Et ò si fatigentur inediâ, & dicant: Quis ostendet nobis bonâ? & dicamus, & audiant, Signatum est super nos lumen vultus tui Domine. O si viderent internum lumen æternum! quod ego, inquit, quia gustaueram, fredebam, quoniam non eis poteram ostendere, si adferrent ad me cor in oculis suis foris à te, & dicerent: Quis ostendet nobis bona? Et quid tandem ostenderes, Augustine? Quoniam tu mihi Domine dulcescere caperas, & dederas latitiam in corde meo. Nec volebam multiplicari terrenis bonis, cum haberem in aternâ simplicitate aliud frumentum, vinum & oleum. Et clamabam in consequenti versu, clamore alto cordis mei: O in pace! ò in idipsum! ò quid dixit, Obdormiam & somnum capiam? Quoniam quis resistet nobis, cum fiet sermo, qui scriptus est, Absorpta est mors in victoriâ? En spirituale conuiuium, cui orantes Psalmosque ruminantes accumbunt viri sancti, nec se nec voluptatem suam capientes. Quid simile huius Babylonis, cuius omnis oblectatio fœda est, momentanea, caduca; & quod caput est, si te largiùs inuitaueris, plerumque animæ perniciofa, & cum interno cruciatu coniuncta,*

Occultum quatiente animo tortore flagellum?

Arridet illa quidem blandiusculè, gemmis auroque perniciem propinat, pellacibusque verbis ingeninat, Euge bibe, euge bibe. Sed non veniat vñquam nobis tanta dementia, vt, relictis fontibus Saluatoris, præsentissimam animæ nostræ pestem haurire malinus; præsertim dum celestis

Sensuum oblectamenta spiritualia.

Aug. l. 10. Conf. cap. 6.

Psalm. 33.

Lib. 9. Conf. cap. 4.

Delicia spirituales explicari non sat possunt.

stis consolationis venæ nobis scaturiunt. Namque ecce præ foribus est sacri ieiunij tempus, id est (vt ego quidem interpretor) sanctiorum deliciarum nundinæ: & erit quasi hortus voluptatis terra coram eo: *ger- Ios. 1. minabunt speciosa deserti, & implebuntur area frumento, & redundabunt torcularia vino & oleo, & comedetis vescentes, & saturabimini: & laudabitur nomen Domini.* Et si fortè non omnibus summa illa felicitas obtinget, at certè nemo à Deo ieiunus, nemo famelicus abibit. Quem admodum enim amœnissimum illud astrum vniuersi, aërem, si purus est, perfectè illuminat; sin autem nubilus aut caliginosus, non ideo nihil impertit luminis, sed tantum immittit radiorum, quantum densitas illa admittit, idemque se per rimulas in domum infundit, quantum earum patiuntur angustia: ita Deus, cuius natura non minus prona atque expedita est ad communicanda diuina folatia, quàm solis ad spargendos radios, tantum nobis impertiet gaudiorum, quantum desiderij nostri fames ac sitis anhelare, aut quantum aperti pectoris nostri sinus poterit amplecti. Agite ergo, gustate & videte, quàm suavis sit Dominus: & quantumcumque vel quantulumcumque spiritualium deliciarum vobis communicatum fuerit, tale proculdubio erit ac tantum, vt facile omnem profanæ voluptatis sensum possit extinguere. Gustate, inquam, ipsi vos, quàm suavis sit Dominus. Ego enim tametsi id hactenus incompositâ meâ balbutie eloqui conatus fuerim; si tamen aut cogitatione consequi, aut verbis explicare me posse confidam, frustrâ sim. Vos itaque gustate: & cum prorumpentes ex vberimæ consolationis gustu lacrymæ iudices incorrupti, inter sanctiores has ac profanas illas voluptates sententiam tulerint, tum demum non absque amoris teneritate ex imo corde suspirabitis, serò vos in cognitionem tam inuifitatæ dulcedinis deuenisse: tunc nihil vobis in posterum commune cum fluxis & caducis mundi ludibriis esse cupietis: tunc denique diuinioribus pasti deliciis, & æternæ beatitatis dulcedine, quantum mortali fas est, prælibatâ, hoc epiphonema crebro sermone vsurpabitis: *Beati qui ad cenam nuptiarum Agni vocati sunt! Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ Domine: & torrente voluptatis tuæ potabis eos. Dixi.*

*Deus pro
cuiusque
capacitate
se commu-
nicat.*

*Apocal. 19.
Psal. 35.*

ORATIO QVINTA.

De scholis, quas magno Reipublica bono Societas aperuit.

CVM admirabilem illam viuendi rationem memoriâ nuper re-
tebam, quam Ignatius ab armis & tubarum clangoribus ad no-
uum bellandi genus diuino instinctu euocatus suscepit, eumque vide-
bam natu grandem, stirpe nobilem, rebûs fortiter gestis gloriosum, è
castris per tot dignitatis & militiæ gradus ad litterarum prima tirocinia
descendisse; neque pro ætatis conditione, ac splendore generis, priua-
tim esse institutum, sed publicè, in scholâ, ante oculos omnium, squal-
lore paupertatis obsitum, inauditâ profus negligentia sui, inter puero-
rum greges confedissee; huc omne principium scholarum, quas à Socie-
tate aperiri iussit, referri posse arbitrabar. Sic enim cogitabam, Deum
Opti-

*Origo scho-
larum in
Societate.*